

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendőek.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PAL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendőek. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Derüre-borura sértik a törvényeket...

Irtá: **Kossuth Ferenc.**

Tehát Lukács László meginterjuváltatta magát, még pedig ékes német nyelven, mert ezt Magyarországon kevesebben, de Ausztriában többen értik és ami fő, megértik a legfelsőbb helyen is. A rossz nyelvek azt mondják, hogy tanácsosnak bizonyult Tisza kihallgatása után az arra való törekvés, hogy Magyarországon a béke helyreálljon. A rossz nyelvek ebből bizonyos következtetéseket vonnak le. De nem jól tesz. Mert a legtöbb jel arra mutat, hogy legfelsőbb helyen azt hiszik, hogy minden jól megy itt! Okuk is van ezt hinni; mert nemcsak odajutott az ország, hogy a milliókat egy szóra, egy intésre lapátszámmra szórják a had-erőnek, hanem még ezen is túl mennek a magyar delegátusok és vitába elegyednek, mint Heltai tette, magával Montecuccolival afelett, hogy a jó öreg admirális nem elég pénzt kér.

Valamikor, jórőgen, Horatius azt irta, hogy: „Quod satis est cui contigit, nil amplius optet“, ami egyszerű magyarsággal annyit tesz, hogy az, akinek elég van, ne kérjen többet. Nem tudom, Montecuccoli egyáltalán emlékszik-e Horatiusra? Az ember azt hinné, hogy igen, mert ime Heltai és mások kínálatára azt válaszolta, hogy egyelőre elég. Montecuccoli ime azt bizonyítja, hogy kívülről tudja Horatiust: „Quid sit futurum cras fuge quaerere“ (óvakodj afelett tudakozódni, hogy mi lesz holnap). Én tehát nem is tudakozodom, annál kevésbbé, mert tudom, hogy holnap ismét milliók követelése lesz.

Ilyen közvetlenül és hamar, ilyen mennyiségben és így nem hullottak még soha Magyarországon a milliók a haderő öléebe. Ezt Tisza és Lukács maguknak tulajdonítják, mint érdemet s a Szent István, rend nagykeresztjei bizonyítják, hogy rájuk mosolyog Szent István utódjának kegye.

Pedig milyen rossz politika ez! Milyen elhibázott politika magyar nemzeti és dinasztikus szempontból! Milyen szerencsétlen gondolat összekötni azt a két fogalmat, melyek közül az egyik a király kívánságainak kivételesen gyors és bőséges kielégítése, a másik a magyar jogrend és alkotmányosság lábbal tiprása. Eszerint minél teljesebb ez utóbbi, annál gyorsabb és biztosabb az előbbi!

Pedig a dinasztikus szempont az, hogy mikor a szláv tenger hullámai erősen csapdossák a polyglot monarchiának könnyen elmosható, darabokból összeragasztott talaját, álljon rendületlenül egy erős szikla, melyet a szláv tenger csapkodása nem ronthat meg és amelyen a dinasztia szilárdan megállhat a szláv tenger áradatában is, me-

lyet a szlávoknak a magyarokkal szemben való dédelgetésével Ausztria felidézni segített. Ellenben nem képvisel erőt az a nemzet, melyet hozzászoktatnak ahhoz, hogy ami Cézáré, legyen Cézáré, de ami a nemzeté, az ne legyen a nemzeté!

Ilyen rendszerrel csak a jogérzés és az önérték, az önbizalom és az akaraterő kiöléséhez szoktatják a nemzetet.

Már a delegációk tárgyalásánál elhangzott az a dicsekvés, hogy ime, milyen üdvös volt emelni a hadsereg létszámát. Enélkül mi lenne most? Kérdik: mi lenne most? Semmi sem lenne más, mint ami van. Mert a haderő növelése eddig csak papirosan van és gyakorlati hatása eddig még nem is lehet. Ezzel szemben, ha évekkal ezelőtt teljesítették volna a nemzetnek azt a legszerényebb kívánságát, hogy az ő pénzével és vérével tartott hadseregben legyen egy parányi rész nemzeti és magyar, már regésrég meglenne tényleg a felemelt és a begyakorolt haderő, mely eddig még csak papirosan van és ott is csak mint tényleg meg nem szavazott, tehát rendellenesen törvényre emelkedett határozat.

Nem az ellenzék, hanem azok idézték elő e tény, akik makacsul megtagadtak a nemzettől mindent és inkább sorvadni hagyták szemük láttára a hadsereget, mintsem hogy a legesélyesebb előítéletből engedtek volna. Nagyon helytelen és igazságtalan dolog mindig azokat okolni, akik valami jogosat kitartóan kértek és sohasem azokat, akik a jogos kérést kitartóan visszautasították.

Ha a hadsereg szenvedett, ezt az az állhatatosság idézte elő, amelylyel inkább elsorvasztották a hadsereget, mintsem hogy annak a nemzetnek dédelgetett részévé tegyék, amely vérevel, pénzével táplálja. A történelem és az örök igazság előtt ezek a felelősek és nem az ellenzék.

És most ismét derüre-borura sértik a törvényeket, a képviselőház jogrendjét, a parlamentáris alkotmányosság alapfogalmait. E törvénysértések, jogrendsértések, alkotmánysértések folyamának tovább, semmi se legyen reparálva, de mert a küzdelemből baj lehet, ne a törvénysértések szűnjének meg, hanem az ellenzék tegye le a fegyvert. Az nem jut az ország zsarnokainak eszébe, hogy kezdjék ők! A törvény és jogrend elleni sértéseket szüntessék meg és meg fogják látni, hogy azonnal rend lesz, mihielyt a törvénysértések megszűnnek és erre nézve a személyes garanciák is meglesznek.

Az ellenzék az ő magatartásával a külügyi vonatkozásokban eddig semmit sem ártott. Az ellenzék soraiban vannak, akik az európai viszonyokhoz talán értenek annyit, mint Lukács László és hazájukat szeretik és féltik annyira, mint ő. Ezek bizonyára nem hoznak bajt az országra, csak ne hozzon rá

bajt Lukács, akinek, mint magyar miniszterelnöknek, joga és kötelessége, hogy beleszóljon a külügyekbe.

A székelypuccs 1877-ben

Irtá: **lengyelfalvi Orban Ottó báró.**

(6. folytatás.)

Nagy Domokos átvitt Szilágynagyfalura Báró Bánffy Zoltán uradalmába. Báró Bánffy Zoltán Berecktelkén, Marostordamegyében lakott.

Bánffy utasítására a gazdatiszt Nagyfaluban a kastélyt, ahol senki sem lakott, rendelkezésemre bocsájtotta. Háti lovát adott s egyszóval minden kényelemmel ellátott.

Nagy Domokos a környék birtokosainak részvételével hajtóvadászokat rendezett. Nagy ebédek, vig vacsorák voltak. Az idő nagyon jól telt.

Eközben Pálffy Dénestől kaptam egy sürgőnyt, amelyben arról értesített, hogy jöjjenek haza, mert minden le van csendesedve.

A négy lovamat eladtam Nagy Domokosnak. Ismerőseimtől elbucsuztam s hazajöttem Lengyelfalvára.

Édes anyám kétségbeeséssel fogadott. Azt mondotta, hogy a hatóság*épen most tartja utánam a legnagyobb foku hajtóvadászatot.

Csendőrökből és fatonákból álló vegyes csapat, a házat minden éjjel körülzárja és úgy őrzi. Nappal felkutatják a határt s az erdőket, mert az a hire, hogy én az erdőknél rejtőzködöm és éjjel hazuról ennivalót hoznak.

Nem volt mit tennem; édes anyámnál megebédeltem és pihent lovakat fogattam be s azzal visszaindultam Szilágynagyfaluba.

Marosvásárhelyt utamba ejtettem. Elmentem Báró Apor Károly akkori királyi táblai elnökhöz. Tanácsot kértem tőle, hogy jelentkezsem-e, vagy továbbra is távol maradjak?

Azt mondotta, most innen menj el, mert következnek a karácsoni ünnepek; törvényszünet van s ha most jelentkezel, legalább egy hónapig itt kell tartalak anélkül, hogy ügyedre sor kerülne.

Mikor látod, hogy a dolgok csillapulnak, jöjj vissza és jelentkezzél.

Báró Apornak megköszöntem a tanácsát, visszavonultam Szilágynagyfaluba; ott nagy örömmel fogadtak és vígan töltöttük az időt.

Március vége felé egy éjszaka karesörömpölés, sarkantyupengés vert fel az államból. Az ajtón kopogtattak. Gondoltam, no most már visznek.

Kinyitottam az ajtót. Egy pandur állott előttem. Szalutált és átadott egy sürgőnyt, melyet a pandurhadnagy küldött.

A sürgöny Marosvásárhelyről: Knöpfler Vilmostól jött, az Ugron Gábor apósától.

Tudatott, hogy menjek Vásárhelyre jelentkezni. Ugron Gábor is utba van hazafelé.

Másnap reggel befogattam. Szívélyes bucsuzkodás után utra keltem és szombaton estére érkeztem Hadrévre Miksa Imréhez.

Vasárnap ebéd után tovább utaztam Csesztvére Imecs iőszolgabíróhoz, mert me- nekülésemkor nála hagyott kofferemet ma- gammal akartamvinni.

Ahogy én Hadrévről elmentem, Luda- sról a csendőrösről két csendőr kiment Miksához Hadrévre, hogy ott engemet elfő- jon. Miután nem kaptak ott, visszaindultak Ludasra.

Miksa egy lovását lóra ültette és a csendőrök után küldötte azzal az utasítá- sal, hogy ha azt látja, mikép a csendőrök Csesztve felé jönnek utánam, akkor előzze meg őket s engemet okvetlenül értesítsen azok jöveteléről.

A lovász a csendőröket egész Ludasig kísért. Láta, hogy nem jönnek Csesztve felé és így visszatért — a nyert utasítás ér- telmében — Hadrévre. A ravasz csendőrök pedig, ahogy észrevették a lovász visszaté- rését, Ludason felmentek a vasuti töltésre és azon utánam jöttek Csesztvére.

(Vége következik.)

Tanítók ébredése vármegyénkben.

Ezt a címet találtuk jónak ahoz a bá- tor szavu, komoly ébredésre, amelyet az Ud- varhelyvármegyei Róm. Kath. Tanító-Egylet sóvidéki köre Nyikómalomfalván minap meg- tartott tanusított gyűlésén és amelyről — legnagyobb sajnálatunkra — csak most, nagy késedelemmel kaptunk tudósítást.

Azonban ez az impozáns közgyűlés ér- tékéből mit sem von el, mert a tartalom most is figyelemre méltó és érdemes arra, hogy azt olvasóközönségünkkel megismer- tessük.

A közgyűlést Tamás István elnök, a székelyszentkirályi végtelen kedves és nagy- tevékenységű plebános nyitotta meg magvas beszéddel, melyet tomboló lelkesedéssel és szűnni nem akaró éljenzéssel fogadtak.

Ezután Péterfy Béla nyikómalomfalvi tanító dicséretre méltóan tanított az V—VI. oszt. Szent István királyról. Az észrevétel nélkül elfogadott és hitelesített előző gyű- lési jegyzőkönyvolvasást Bálinth József oroszhegyi tanító kiválóan sikerült szavalata követte.

Majd Bálinth Károly korondi tanító tartott fényes sikerű szabad előadást az ifju- sági egyesületekről. Jeligeje az volt: „Nevel- jünk az életnek“. Előadásában kifejtette, hogy az ifjusági egyesület kapcsolat az élet és az iskola között, ahol az egyének nem mint gyermekek, hanem mint ifjak jeleennek meg; ahol van élet s ahol az élet és az iskola ölelkeznek. Az ifjusági egyesület lelkes fel- karolására hívja fel kartársai figyelmét.

Utál a mostani társadalmi viszonyokra és általános szempontok gyanánt említi a népies gazdasági felolvasásokat, vallásos és hazafias szabad előadásokat s a közegész- ségügy ismertetését. A háziipari tanfolyamok rendezése is egyik legfontosabb foglalkozás. De ezek mellett a nemes szorakozásokat is meg kell ismertetni, mert az ifjuság figyel- mét ez leköti s emeli a hangulatot. A jóté- konyság felemelő érzéseiről sem szabad megfeledkezni. Mindezek alapján veszi a hit- élet művelését és ez irányban is igen üd- vös dolgokat fejteget.

Határozottan vallja, hogy a siker e mun- kásság terén kizárólag attól függ, vajjon a pap és a tanító közt milyen az összhang, az együttműködés iránt való akarat? Arra kell vigyázni, nehogy köztük az ügyve- zetés hatalmi kérdéssé fajuljon, mert akkor vége az ifjusági egyletnek. Egyé kell forrjék gondolatuk, érzésük abban, hogy a népet együttesen ők tudják és kell is boldoggá te- gyék s egyik a más nélkül, csakis fél vagy semmi sikert nem érhet el.

Frenetikus taps, éljenzés követte a de- rék, széles látókörű tanító előadását, melynek elhangzása után, kartársainak szívelyes üd- vözlései egymást érték.

Néhány pernyi szünet után az elnök felhívására, ismét Bálinth Károly emelke- dett szólásra. Előterjesztette az előre beje- lentett és tárgysorozatra tűzött indítványát, mely a tanítók régi saigó sebét: a fizetés- rendezést tárgyalta.

Hatalmas lelkesedéssel, őszinte bátor- ságai tépte le a fátyolt és mutatott reá a mai tarthatatlan állapotokra tartalmas indo- kolásában. Hosszabb beszédben fejtegette a súlyos jogtalanságokat, melyeket a kormány- hatalom a tanítókkal szemben szüntelenül elkövet.

Óriási, leirhatatlan visszhang keletkezett, mikor beszédét végezve, kartársaihoz oda kiáltotta: ébredjétek! Beterjesztett határo- zati javaslatát egyhangulag tette magáévá a közgyűlés. Annak alapján tehát kimondotta, hogy:

1. A tanítószág a IX.—XI. fizetési osz- tályba soroztassék. 2. A kántori fizetés a tanítói fizetésbe ne számíttassék. 3. A tanító- nőknek a férfi tanítókéval teljesen azonos járadalmazás adassék tekintet nélkül arra, hogy leányok-e vagy asszonyok. 4. Minden tanító az iskola jellegére való tekintet nél- kül az állami tanítókéval azonos járadalom- ban részesíttassék. 5. A tanítók összes szol- gálati éve a rendezésnél beszámíttassék, bár- mely jellegű iskolánál szolgáltak 1893. előtt is. Tehát az előléptetésnél az 1893. év előtti szolgálat is figyelembe vétessék. 6. Marad- jon érvényben az 1907. évi törvényben biz- tosított személyi pótlék, hogy ezáltal azon tanítók, kik 12 évnél több időig egy helyen működtek és a tanügy terén kiváló érdeme- ket szereztek, a VIII. fizetési oszt. ba igaz- gatói címmel léphessenek elő. 7. A tantók eddigi ötödéves korpótléka azon változással hagyandó meg, hogy 200 K-ként és öt eset- ben legyen esedékes. 8. A nyugdíjas tanítók anyagi helyezte is a változott viszonyoknak megfelelően, gyökeresen javíttassék. 9. A ta- nitói lakpénzek a fizetési osztálynak meg- felelően állapítandó meg. A hol a vármegye közigazgatási bizottsága megállapítja, hogy az 1893. évi XVIII. t.-c. nek megfelelő la- kást a tanító lakpénzéből nem bérelhet, ott az iskolafőntartó köteleztessék szabályszerű lakás építésére. 10. A szolgálati év 35 évre reszállíttassék.

Végül peeig kimondotta a közgyűlés, hogy támogatja az általános, egyenlő, titkos választói jog alapján álló népparlament meg- valósítását célzó törekvéseket.

A közgyűlés utolsó pontja a tisztujítás volt, a melyet egyhangulag ejtettek meg. Az egyesület elnökének: Gál Sándor oroszhe- gyi, alelnöknek: Antal János székelyszentta- mási, jegyzőjének: Bálinth József oroszhegyi, aljegyzőjének: Bálinth Zoltán etédi, karna- gyának: Barabás Pál farkaslaki kántor-ta- nitókat választották meg. Tamás István plebá- nos, volt elnököt pedig az egyesület körül szerzett elévülhetlen érdemeinek elismerése jeléül, a közgyűlés az egylet diszelnökének kiáltotta ki nagy lelkesedéssel.

Az új határt jelölő közgyűlés a diszel- nők és a köri elnök életetésével ért véget.

— **Fölősszámuk** minden hadkiegészítő- nél akadnak a folyó évben besorozott ujon- cok között. Azok, kik fiaikat — méltánylást érdemlő családi viszonyok alapján fölősszá- muk gyanánt ohajtanák kiválasztani és pórt- tartalékba helyezettetni, siessenek folyó évi december elsejéig eziránti kérelmüket be- nyújtani. Bővebb felvilágosítást a városi ka- tonaügyi osztály és a járási szolgabírói hi- vatalok, valamint az egyes körjegyzőségek nyújtanak.

Színes képek.

jenőke — Piripócs.

E hó 26-án történt d. e. fél tíz órakor. Egyik előkelő munkatársunk felkérésére tele- fonice érdeklődtünk a székelyszereszturi já- rás szolgabírói hivatalánál bizonyos ügy iránt. Ebből kifolyólag aztán a következő párbeszéd fejlődött ki Pálffy Jenő főszolga- bíró és lapunk szerkesztője között:

I. Kapcsolás:

— Halló, ki beszél?

— Pálffy főszolgabíró.

— Jakabházy urral szeretnék beszélni.

— Nem lehet! — mondja dühösen egy borizü, rekedtes hang.

II. Kapcsolás:

— Halló, ki beszél?

— Dolgom van kérem, ne zavarjon! — ordít a rekedt, borizü hang.

III. Kapcsolás:

— Halló, ki beszél?

— Piripóócs — szuszogja az előbbi hang és röhögve teszi le a kagylót.

Ajánlat:

Célszerű volna talán az orvosi vizsgá- lat is, némely hepciáskodó hivatalfőnök elme- beli állapotának felderítésére...

Udvarhelyvármegye Földrajza.

(Az udvarhelyvármegyei népiskolák III. osztálya szá- mára segédkönyvül írta: Kertész Albert állami isk- tanító)

(R) Udvarhelyvármegye új közigazgatási beosztása, valamint a legutóbbi népszámlálás már hivatalosan publikált adatai szükségessé teszik, hogy a vármegye földrajzát tárgyaló iskolai kézikönyvek a megváltozott viszonyok- hoz mérten, új, javított kiadásba kerüljenek. Ugy látszik, hogy a főtéren forgó ilyenmü munkák szerzői közül senki sem gondolt erre, csupán Kertész Albert, aki eddig is a leg- szélesebb körben ismert és legáltalánosabban elterjedt földrajzát most harmadik és javított kiadásban bocsátja a vármegyei tanítók ren- delkezésére.

Csinos kiállítású, alig pár ivre terjedő művecske, de a népiskolai földrajztanításnál megbecsülhetetlen segédkönyv.

Megtalálható benne egy sokat tapasztalt tanító helyes paedagogiai érzékével elren- dezve és feldolgozva mindaz, amit a nép- iskolai tanterv a III. osztály földrajzi anya- gául kijelöl.

Szélteben-hosszában használták eddig is a vármegye legtöbb iskolájában s nagy el- terjedtségét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy rövid nyolc év alatt már három kiadást írt. Főlénye a többi ilyenmü — de kevésbé elterjedt — munkák felett abban áll, hogy anyaga paedagogiailag igen helye- sen van elrendezve; nem terjengős, de tö- mör, stílusa egyszerű, világos, érthető és mindenekekfelett olcsó.

Nem is lehet ez másképen egy olyan gyakrolott tollforgatónál, mint Kertész Al- bert. Az ő nevét nemcsak a tanítószág ismeri előnyösen, de ismeri azt széles rétegben a művelt magyar közönség is. Két verses kö- tete, a hazai előkelő sajtó onganumokban itt-ott szétszórva megjelent tárcacikkei azt bizonyítják, hogy ez az egyébként visszavo- nut, csendes, érzékeny lelkű ember, hatal- mas intellektuális erőt rejt magában. Jól esik ezt kiemelni, amikor egész közéletünkben, de a tanítószág körében is a piacos láрма dominál s a legtöbb közéleti mozgalmában az értéktelen és tülekedő strébernek vezet- nek. A Kertész Albert-féle emberek nem a tapsokra pályáznak hanem munkásokkal a köznek akarnak szolgálni.

Most szóban levő könyve is egy ilyen értékes, hézagpótló mű.

Nemcsak a kezdő, de a gyakorlottabb tanító is egy kiváló utmutatót kap ebben; az osztatlan iskola tanítójának és tanulójának meg egyenesen nélkülözhetetlen. A legjobb lelkiismerettel ajánlom a vármegyei népiskolák használatára. Kapható a szerzőnél Székelyudvarhelyen. Ára: 60 fillér.

HIREK.

— **Irodalmi dicsőséget** szerzett Székelyudvarhelynek egyik derék, nagy képességű tanára. *Balázs Sándor* székelyudvarhelyi állami főreáliskolai tanár a Magyar Tudományos Akadémia „Koczán”-féle 100 arany pályadíját, melyet történeti színműre írt ki az Akadémia, megnyerte. Fényes eredmény, kiváló siker. Kalapot emelünk előtte annál is inkább, mert — habár Székelyudvarhely város az ország legintelligensebb helysége aránylag — évtizedeken át hasonló irodalmi esemény, nevéhez nem fűződött. Szíves örömmel üdvözljük tehát *Balázs Sándor* főreáliskolai tanárt, a „Koczán”-díj dicsőséges nyertesét és őszintén kívánjuk további irodalmi sikereit. Vajha e siker buzdítólag hatna mindazokra, kik hasonló vagy más kiváló képességekkel bírnak Székelyudvarhelyt, a székely anyavárosban!

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Balogh* Dénes székelyszenterzsébeti és *Osongvay* Ferenc felsődetreheimi állami elemi iskolai tanítókat 1913. évi január elsei hatállyal kölcsönösen áthelyezte.

— **Képviselőválasztás** lesz ma (csütörtökön) Székelyudvarhely városban. Városi képviselőket választ a polgárság. Képviselőket, kik Székelyudvarhely város, mint erkölcsei, mint jogi személy ügyeit hat éven át intézni hivatottak lesznek. Nagyon fontos kérdés. Méltó arra, hogy minden egyes választópolgár érdeklődését felkeltse. Hiszen a kilencezret felülhaladó lakosság közül alig van hatszáz választó, aki a mai döntő ténykedésben résztvehet. A választás reggel 9 órakor kezdődik és szakadatlanul tart délután 4 óráig, mely határidőn túl szavazatot elfogadni nem szabad. A szavazás két helyen történik. I. A Varga-patak jobb oldali részén lakók a szentimreiekkel a városi tanács háznál; II. a halparti lakók pedig a szombatfalvi résszel együtt a polgári önképző, vagyis a régi városháza nagytermében adják le szavazó-cédulájukat. Mind a két helyen 10—10 rendes és 5—5 póttagot választanak.

— **Egy évforduló.** *Lányi* Imre székelyudvarhelyi posta- és távirdafelügyelő, köztisztviselő álló hivatali főnök s társadalmi életünk terén is közszeretettel érdemelt előkelő polgára Székelyudvarhelynek. Olyan fontos, nélkülözhetetlen hivatal élén áll, amelyet senki sem kerülhet el; amelyre többé-kevésbé, mindenkinek szüksége van. Mi, kik a nyilvánosság terén dolgozunk és a közönség legkülönbözőbb rétegeivel érintkezünk, nagyon jól tudjuk, hogy mily nehéz feladat oly sokirányú érdeket, kívánságot megelégedésre kielégíteni. Épen ezért talán fokozottabb mértékben is tudjuk méltányolni *Lányi* Imre posta- és távirdafelügyelő derék munkásságát, melyet a közélet, a közszolgálat terén ő már harminchatodik év óta teljes megelégedésre betölt. Tegnap egy hete (e hó 20-án) mult harmincöt esztendeje annak, hogy az első közszolgálati esküt letette és azóta szakadatlanul, lelkes ámbícióval, nem egyszerűségben, de pontos, lelkiismeretes kitartással végzi kiváló fontosságú fel-

adatát. Nem akarjuk *Lányi* felügyelő szerénységét bántani, hogy e sorokat napvilágra juttatjuk, de viszont tartozunk a közérdeknek és a jövő generációnak azzal, mikép az elismerésre valóban érdemes tényeket feljegyezzük s önmagunkat becsüljük meg akkor, midőn ez alkalomból neki a legjobb egészséget és érdemes családja öröme hosszú életet kívánunk!

— **A Népnevelési Egyesület közgyűlése.** A folyó hó 26-ára összehívott népnevelési közgyűlés általános nagy érdeklődés mellett folyt le Székelyudvarhelyen. A közgyűlés megnyitása után *Hlatky* Miklós elnök felkérésére Dr. *Solymossy* Lajos főreáliskolai igazgató, az EMKE. fiók választmány titkára osztotta ki szép beszéd kíséretében 14 vármegyei tanítónak az EMKE. 50—100 K-ás jutalomdíjait. Jutalmazásban részesültek *Máthé* József Firtosmartonos, *Péter* János Alsóboldogfalva, *Blájer* Balázs, *Gál* Imre, *Lőrinczi* Béla Székelyudvarhely, *Gáll* Ambrus Korond, *Jakab* József Székelymuzsna, *József* János Firtosváralja, *Kriszta* Sándor Homoródmás, *Nagy* Ferenc Énlaka, *Paál* Sándor Kisgalambfalva, *Spráncz* Mária Etéd, *Száva* Mihály Nagyalambfalva, *Török* Ferenc Bözöd. Az ünnepélyes kiosztás után *Gál* Imre egy titkár terjesztette elő a helyi bizottság szabályzatát, melyet úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadtak s mielőbbi proklamálására az elnökséget felkérték. Megalakították az Uránia rendszerű előadások rendező bizottságát s ennek elnökévé *Chalupka* Rezső kir. s. tanfelügyelőt választották meg. Jegyzői állásra *Gál* Mihály szombatfalvi kántortanító lett megválasztva. Alapszabály módosítás kapcsán a választmány hivatali tagjává a vármegyei kir. tanfelügyelő és az Erdélyrészi Kirendeltség helyi megbízottja választott meg. A kulturáció bevezetése hosszabb vitára nyújtott alkalmat, amelyben *Hajdu* Ferenc kir. tanfelügyelő, *Gyerkes* Mihály, *Hlatky* Miklós, Dr. *Solymossy* Lajos, *Rozsday* István, *Gál* Imre és *Molnár* Vilmos vettek részt s praktikus eszméket hoztak felszínre.

— **A hazai gyárosok és a magyar nyomdaipar.** Hazai iparunk még most is gyakran van kitéve mellőzésnek olyanok részéről is, akiknek pedig azonkívül, hogy kötelességük a hazai ipar pártolása, érdekük is volna az és semmivel sem indokolható, hogy külföldi ipari termékeket használnak. Legutóbb a Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetségének vezetősége intézett átiratot ez ügyben a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségéhez, amelyben szóvá teszi azt az érthetetlen eljárást, hogy egyes gyártelepek nyomtatványszükségletüket külföldről szerzik be. Ez átirattal a Gyáriparosok Szövetségének hivatalos lapja hosszasan foglalkozik s a többi közt a következőket mondja:

„A magyar nyomdaipar fejlettsége és versenyképessége mellett szinte érthetetlennek látszik a magyar iparnak e téren való mellőzése s még ha csak egyes szórványos esetekről is lenne szó, teljesen jogosult a Vidéki Nyomdatulajdonosok Országos Szövetségének felszólalása ez anomália ellen. Ez alkalomból minden esetre a magunk részéről is arra kell kérnünk a magyar gyárosokat és különösen Szövetségünk tagjait, hogy nyomtatványszükségletüket a jövőben a magyar ipar révén fedezni szíveskedjenek.”

— **A magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjgyűlése** központi választmánya vasárnap tartotta rendes havi ülését. A be-terjesztett jelentésekből kiemeljük a következő adatokat: a folyó évben belépett 27384 új taggal a rendes fizető tagok száma százhatvanhétezerre emelkedett. A vagyon ez évben 1.550.000 koronával növekedett s jelenleg kilencmillióhatszázötvenezer korona az egylet vagyona, melyből 8 millió korona értékpapirokban van elhelyezve. Az idén 43 új fiókpénztár alakult, ezek száma 468-ra

emelkedett. Különösen kiemelendő, hogy az egylet 1913-ban kezdte el a segélyezést s ez idő óta mostanig 1750 rokkant és elagott tagjának nyújt heti 8:40—13:43 korona között váltakozó állandó rokkantségélyt, ezenkívül 470 árvának ad heti 1:44—2:21 korona neveltetési járulékot 14 éves korukig, továbbá számos özvegyet részesített végkielégítésben, úgy, hogy segélyezésre eddig 2.280.000 koronát meghaladó összeget fizetett ki. Az egylet 1907 től 1911-ig évi 5000, 1912-ben pedig 7000 korona állami támogatásban részesült. Az érdeklődők az egylet központi irodájától (Budapest, VIII., József-utca 23. szám) kaphatnak bővebb felvilágosításokat és magyar, német, tót, román, horvát és olasz alapszabályokat.

— **Öt évi államfogház és 8000 koronáig terjedhető pénzbüntetés vár ráuk, újságírókra,** ha a véderő elhelyezése, egyes mozdulatáról tájékoztatást nyújtunk, vagy a fegyveres erő állásáról, mozdulatáról, erájéről, működéséről, az erődök, erősítvények állapotáról, ugyisintén fegyverek, hadiszerek és szerelvénnyek mennyiségéről, vagy élelmiszerek hollétéről, szállításáról, hírlapi közleményekben tájékoztatnánk a közönséget. A hivatalos lap vasárnapi számában jelent meg e tilalom. Ugy véljük, ez a kis rendelkezés nem szorul kommentárra, mindenki tisztában lehet, hogy ez mit jelent.

— **A NAP a magyar újságírás szenzációja.** Tessék elolvasni és feltétlenül meggyőződik róla, amint hogy azonnal kóstaltatni fogja azt is, hogy A Nap a magyar közönség legkedvesebb lapja. A 48-as eszmék és a magyar nemzeti törekvések egyetlen hű és törhetetlen szószólója. Főszerkesztő: *Braun* Sándor. Dr. *Hajdu* Miklós társszerkesztő. Munkatársai: a magyar újságírás kitűnőségei. Peldányszáma amerikai újságsiker: 155.000 példány naponként. Egy szám 6 fillér. Előfizetési ár; egy évre 18 korona, félévre 9, negyedévre 4 korona 50 fillér, egy hónapra 1 korona 60 fillér. Minden jó magyar fizessen elő A NAP-ra!

— **A Hét,** Kiss József hetilapja pályafutásának huszonegyedik esztendejét kezdi meg a jövő év januárjával. Az új évfolyam küszöbén jogos büszkeséggel hivatkozhatik arra, hogy a magyar irodalom új korát A Hét indította. Ez a lap volt kezdetül fogva az, amely utat nyitott az új hangoknak, új irodalmi irányoknak és felkeltette a magyar közönség olvasókedvét és figyelmét az irodalmi magaslatokon álló alkotások iránt. A Hétben ezután is fiatalos erőt, eleven harciasságot és igazi haladást talál az olvasó. A Hét csak a szépet keresi és csak a szépet adja. Esztétikai törvénye, hogy minden, ami szép, az modern is. És modern csak az lehet, ami szép. A nívót többre becsüli, mint a felkapott jelzőszavakat, a kétes értékek előtt nem hódol meg csak azért, hogy alázatosnak lássék. Cikkeit a magyar hírlapirodalom legkiválóbb erői írják, novellái magas irodalmi színvonalon mutatják be a meglevő irányzatok mindegyikét. Rovatai, melyekben az irodalmi színjátszó és művészi eseményeket tárgyalja, mindig elevenek, tartalmasak és szellemesek. Két apróbb rovata pedig: a Toll és Tör és az Innen-Onnan egészen speciálisai A Hétnek.

A Hét előfizetési ára félévre 10 korona. Aki a januártól kezdődő előfizetés összegét most már beküldi, annak újévig ingyen küldik a lapot. Mutatványszámot a kiadóhivatal (Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.) ingyen küld.

— **Olcsó és szép kiadású román kath. imakönyvek** színes képekkel díszítve, a győri és pécsi egyházmegyei hatóság engedélyezésével, gyönyörű választékban kaphatók *Betegh* Pál könyv-, zenemű-, papiros-, író- és rajzszerzőjében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

OLVASSUK és terjesztük mindent a függetlenségi lapokat! Ezek védik jogainkat, küzdenek a hazáért

Névjegyek a közeledő új-évre most már megrendelendők *Betegh* Pálnál, hol a legnagyobb választék van a legújabb divatu papirokból

10939—912. sz. tkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter 1906 évi július 6. an. 14114/906 sz. alatt elrendelte, hogy az sz. udvarhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság hoz tartozó *Lengyelfalva* község telekkönyveiben felvett mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886-29. az 1889. évi 38 t.-c. és az 1891. XVI. t.-c. a tényleges birtoikos tulajdonjogainak bejegyzését rendelik. az 1892. 29. t.-c. kben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a telekkönyvi bejegyzések helyesbítése föganasítottassék.

Ecéből a helyszíni eljárás *Lengyelfalva* községben 1913. évi január hó 20-án fog. kezdődni.

1. Ennél-fogva felhivatnak mindazok, akik a telekkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolati előterjesztést kívánnak tenni, hogy tkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött hatánap kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseket igazoló okiratokat mutassák fel.

2. mindazok, akik valamely ingatlanokhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésére alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírássra az 1886. XXIX. t.-c. 15-18. és az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. 6. 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó tkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el s a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik.

3. és azok javára tényleg már megszűnt követelésre vonatkozó zálogjog. vagy megszűnt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve

ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlesztését kérelmezzék, illetve hogy törlesztési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ebben esetben a helyegmentesség kedvezményéről elesnek.

A királyi törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhely. 1912. nov. 13.

Mihály János s. k. kir. törv. széki bíró.

A kiadmány hitelűl:

DÓSA tkvvezető.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! HIRDESSEN tehát a „Székely-Udvarhely”-ben

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

VASÁRNAPI ÚJSÁG

Minden újonnan belépő előfizető ingyen kapja a Vasárnapi Újság díszes karácsonyi albumát.

Munkájánkat kiemelt minden kinek-kül a Vasárnapi Újság, kiadó: hivatal, Franklin-Terület, Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógymód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szamárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vesemáj-, lép-, hólyag bajok, skrófula, köszvény, cauz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. ellen. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K.

E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére

100 példányt elfogadott. Ára

.. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú díszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levedpapirok és borítékok, levél-kártyák, vász-levedpapirosok stb. **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel, Nagy választék tájképes virágos, genre művész és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súlyu és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levedpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőzőpapirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzek, klotetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénzes-ersények. kmány és írománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, dísz-tollszárazak. **Írók,** fekete, színes és másoló-írók, notes-írók, csavarírók (crayonok), zsebírók, csavaríronbetétek, íronvédők, íron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztó, titbronz.

HEGEDŰ, hegedüvonó, hurok, hegedü-iskola, hegedü-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek stb. hangoló-sípek és o. arának. Monogramok fehérnemű és levedpapiirjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtóablak és nyílfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári árban.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megye elemi népiskolákban használatban levő összes tankönyvek rak-tára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztár tömbök (Block), bárcá és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, dísz-tintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg szegek, kapesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt